

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Едуард Мъгърдич Сарафян

преподавател в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

относно дисертационния труд на тема

„Червената култура, представена в съвременните китайски опери „Река Дзинша“ от Лей Лей и „Герои“ от Джан Линджъ“

с автор

Шу Уенцзе,

докторант към катедра „Класическо пеене“ при Национална музикална академия
„Проф. Панчо Владигеров“

Научен ръководител: **доц. д-р Габриела Георгиев**

1. Общо представяне на процедурата

Със Заповед № РД № 09-639 от 10.07.2026 г. на Ректора на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: **„Червената култура, представена в съвременните китайски опери „Река Дзинша“ от Лей Лей и „Герои“ от Джан Линджъ.“**, с автор **Шу Уенцзе**, докторант към катедра „Класическо пеене“ при Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“, с научен ръководител **доц. д-р Габриела Георгиева**. Предоставени са пълен комплект на изискуемите документи, както следва: заповед за назначаване на научно жури, дисертационен труд, автореферат и автобиография на кандидата. Авторът е представил две публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Първата е „Революция и любов в китайската червена опера „Герои“ от Джан Линджъ“, представена в рамките на „Докторантски четения“ през 2023 г. в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Втората е „Националният музикален език и драматургичната структура в китайската национална опера „Река Дзинша“, публикувана през 2026 г. в електронното научно списание „Научен атлас – Scientific Atlas“, № 15. Представеният автореферат е в обем от 65 страници и отразява в пълнота съдържанието на дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни на докторанта

Шу Уенцзе е роден през ноември 1993 г. в провинция Хънан, Китай. Завършва бакалавърската си степен по музикознание в Университета за наука и технологии „Хуанхъ“, като се дипломира с отличен успех. След това продължава образованието си

в магистърска степен в Университета „Хънан“. По време на магистърското си обучение многократно получава национални стипендии за отлични академични постижения. През 2017 г. заминава за Италия, където изучава класическо пеене под ръководството на сопраното Сандра Пачети (Sandra Pacetti) и италианския тенор Пиеро Прети (Piero Pretti). По време на магистърското си обучение публикува две научни статии и изнася два самостоятелни вокални концерта. През 2022 г. е приет като докторант в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ – София, в класа на доц. д-р Габриела Георгиева. По време на докторантското си обучение публикува три научни статии и участва в множество класови концерти. Участва и в концерт със Симфониета – Видин под диригентството на проф. д-р Деян Павлов.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд с автор Шу Уенцзе е посветен на актуална и сравнително слабо разработена в българското музикознание проблематика, свързана със съвременната китайска национална опера и по-конкретно с произведенията, разработващи теми от революционната история и т.нар. „червена култура“. В центъра на изследването са две съвременни китайски опери – „Река Дзинша“ от Лей Лей и „Герои“ от Джан Линджъ. Изборът на тези две произведения е обоснован от тяхната тематична близост, но и от съществените различия в драматургичния, музикалния и сценичния подход към историческия материал.

4. Актуалност и значимост на темата

Актуалността на избраната проблематика произтича от няколко обстоятелства.

На първо място, съвременната китайска национална опера все още е сравнително слабо представена като самостоятелен обект на музикално-теоретични изследвания в европейското академично пространство. Самият автор отбелязва липсата на достатъчно систематизирани изследвания в Европа, включително в България, върху съвременната китайска опера и особено върху произведенията с революционна тематика.

На второ място, изследването се насочва към произведения от ХХІ век, които не са просто исторически свидетелства за определен период, а представляват опит за актуализиране на историческия разказ чрез съвременни музикални и сценични средства. По този начин авторът поставя важния въпрос за начина, по който историческата памет се трансформира в художествен образ и как операта продължава да функционира като средство за културна комуникация в съвременното общество.

На трето място, темата е значима и от гледна точка на взаимодействието между националното и универсалното в музикалното изкуство. Анализиранията произведения съчетават традиционни китайски музикални елементи с достижения на западната оперна традиция и съвременни сценични технологии. По този начин дисертацията поставя въпроса за механизмите, чрез които една национална художествена система изгражда собствена идентичност в условията на глобалния културен обмен.

5. Структура и съдържание на представеното изследване

Дисертационният труд е разработен в обем от 176 страници и включва увод, четири основни глави, кратко обобщение, заключение, формулирани научни приноси, публикации по темата и библиография. Структурата е логично изградена и следва движението от общото към конкретното, от историческите и теоретичните предпоставки за формирането на китайската национална опера с революционна тематика към подробното разглеждане на двете избрани произведения и последващото обобщаване на техните художествени, драматургични и културни характеристики.

В увода авторът ясно формулира обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Обект са двете съвременни китайски национални опери, а предмет – техните драматични, музикални и театрални характеристики, както и начините, чрез които посредством музиката, текста, вокалното изпълнение и сценичното представяне се изграждат исторически и културни образи и се формира определен тип културна памет. Това определяне на изследователското поле е особено важно, тъй като авторът не се ограничава единствено до музикално-теоретичен анализ. Той разглежда операта като синтетично сценично изкуство, в което музиката взаимодейства с либретото, драматургията, вокалната интерпретация, сценографията, светлината, костюма и сценичното поведение. Именно комплексният характер на този подход е едно от съществените достойнства на труда.

Първа глава е посветена на историческото и теоретичното развитие на китайската национална опера с революционна тематика. Тя проследява процеса от началото на XX век през Янънската парадигма, периода на ранната китайска държава, епохата на образцовите постановки, реформите и развитието на жанра през новото столетие. Особено полезно е проследяването на връзките между политическия, културния и художествения контекст. Авторът последователно разглежда и понятието „опера с революционна тематика“, неговия обхват и вътрешно разнообразие. Това е съществена част от изследването, защото позволява да бъде избегнато прекалено опростеното разбиране на жанра като еднозначно идеологически или тематичен феномен. В труда се подчертава, че произведенията в тази област се различават по отношение на сюжета, начина на изграждане на персонажите, музикалния език и сценичната организация. Особено внимание заслужава разглеждането на китайската национална опера в пространството между традиционната китайска опера „сицю“ (xiqu) и западноевропейския оперен модел. Това е важно за разбирането на специфичната художествена природа на разглежданите произведения. Първа глава изпълнява успешно ролята на теоретико-историческа основа на дисертацията. Наред с това може да се отбележи, че на места историческият преглед е прекомерно подробен и би могъл да бъде по-компактен. Това не намалява научната стойност на изложението, но известно съкращаване на фактологичния материал би позволило по-силно да се открие пряката връзка между историческото развитие на жанра и последващия анализ на двете конкретни опери.

Втора глава е посветена на операта „Река Дзинша“. Тук дисертационният труд преминава от общотеоретичния към конкретния аналитичен план. Разгледани са историческият контекст, творческият екип, действащите лица и сюжетът, след което

авторът анализира литературните и драматургичните особености на либретото. Интерес представлява разглеждането на конфликтните линии и ролята на женските образи в развитието на драматургичното действие. Структурата на главата е добре подредена и позволява постепенно преминаване от сюжета към музикалната и сценичната организация. Съществена част от анализа е посветена на музикално-художествените особености. Авторът разглежда националния характер на композицията, използването на тибетски народнопесенен материал, ганнанската песен „Песента на гургулицата“, системата „банцянь“, соловото, ансамбловото и хоровото пеене. Особено положително следва да бъде оценено вниманието към вокалното изграждане на образите. При анализа на системата „банцянь“ например авторът проследява взаимодействието между ритмичния модел на акомпанимента и вокалната линия и го свързва с психологическото състояние на персонажа. Важна характеристика на тази глава е стремежът операта да бъде разгледана като цялостно сценично произведение. Затова наред с музиката са анализирани сценичният декор, светлинният дизайн, гримът, костюмите и реквизитът. Авторът обръща внимание и на емпиричната работа на творческия екип, свързана с проучването на местните обичаи и географската среда, в която се развива действието. Тази комплексност е сред силните страни на дисертацията, защото демонстрира разбиране за операта не само като музикална партитура, а като синтетично сценично изкуство.

Трета глава анализира операта „Герои“. За разлика от „Река Дзинша“, тук фокусът е поставен в по-голяма степен върху индивидуалната съдба и психологическата характеристика на персонажите. Подробно са разгледани сюжетът, източниците на драматичното напрежение, вокалният състав, изпълнителската подготовка и проявлението на революционния героизъм. Особено интересен е анализът на съотношението между държава и семейство, както и между историческото и личното измерение на драмата. Положително впечатление прави специалното внимание към сценичните образи на Мяо Боин и Хъ Мънсюн. Чрез тях авторът демонстрира стремеж да преодолее схематичния модел на „героя“ и да покаже персонажите като личности, в които историческото и идеологическото се преплитат с любовта, страданието, личния избор и саможертвата. В тази глава се проявява един от аналитичните резултати на дисертацията, а именно идеята, че съвременната опера с революционна тематика се стреми да хуманизира историческия герой. При образа на Мяо Боин например авторът акцентира върху съчетаването на привидна слабост с вътрешна сила и върху превръщането на личната болка в средство за изграждане на по-сложен сценичен образ.

Четвърта глава има обобщаващ и концептуален характер. Тя излиза извън рамките на конкретните произведения и търси по-обща закономерности в развитието на операта с революционна тематика. Интерес представляват наблюденията върху символиката на червения цвят, визуалната организация, механизмите за изграждане на колективна памет, отношението между емоционална мобилизация и художествени ограничения, както и съчетаването на традиция, съвременност и фолклор. Особено актуална е частта, посветена на бъдещото развитие на жанра. Авторът посочва необходимостта от по-сложни морално-етични дилеми в либретото, ново осмисляне на народния материал, използване на съвременни сценични и цифрови технологии, разнообразяване на каналите за разпространение и развитие на международния културен обмен. Това разширява значението на дисертацията отвъд чисто историко-

музикологичния анализ и я превръща в изследване, което поставя въпроси за бъдещето на жанра.

6. Методология на изследването

Методологичният апарат на дисертацията е комплексен. Авторът съчетава исторически, теоретичен, музикално-аналитичен, текстологичен, драматургичен и контекстуален подход. В анализа са включени не само научни публикации и литературни източници, но и оперни сценарии, звукозаписи, видеоматериали, фотографии, интервюта и материали, свързани със сценичните постановки. Този подход е адекватен на спецификата на операта като синтетично изкуство. Важен е и стремежът да се проследи връзката между музикалния материал, драматургичното развитие и сценичната реализация. Особено интересна е предложената от автора аналитична рамка „създаване – разпространение – възприемане“, чрез която произведенията се разглеждат не само като художествени обекти, но и като част от по-широка културна комуникация.

7. Приноси

Авторът е формулирал шест основни групи приноси: теоретичен, методологичен, аналитичен, принос към моделите за развитие на жанра, приложен принос в областта на образованието, културния обмен и общ принос.

Най-съществените реални приноси на труда могат да бъдат обобщени и изведени по следния начин:

- дисертацията представя систематизирано изследване на две съвременни китайски национални опери, които са недостатъчно познати извън китайския културен контекст;
- авторът предлага уточняване на понятието „опера с революционна тематика“ и очертава неговите граници и вътрешно разнообразие;
- значим е комплексният аналитичен подход, при който музикалният език, вокалната характеристика, драматургията, сценографията и културният контекст се разглеждат във взаимовръзка;
- дисертацията допринася за разкриването на механизмите, чрез които историческият разказ се превръща в сценично и музикално преживяване. Особено ценен е анализът на процеса на хуманизиране на героичните образи;
- авторът предлага практически идеи за използване на операта в образователна и културно-комуникационна среда – концертни версии, хорови адаптации, уводни разговори, субтитри и други форми за достигане до по-широка публика.

В този смисъл приносите не са само декларативно формулирани, а в значителна степен са подкрепени от изложението и аналитичния материал.

Библиографията включва източници на китайски език, научни публикации, книги, материали от периодичния печат и дисертационни изследвания. Прави впечатление стремежът да бъде обхваната както историческата и теоретичната литература, така и специализираната литература върху китайската опера и „червената култура“.

8. Общо заключение и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Шу Уенцзе представлява самостоятелно научно изследване с ясно определена проблематика и последователно изградена концепция. Неговата основна стойност се състои в опита да бъдат съчетани историко-културният анализ и конкретният музикално-сценичен анализ на две представителни произведения от съвременната китайска национална опера. Авторът демонстрира добро познаване на историческия контекст, в който се формира и развива китайската опера с революционна тематика, както и способност да анализира конкретни музикални, вокални, драматургични и сценични характеристики. Особено положително оценявам стремежа към интердисциплинарност. В дисертацията операта е разгледана като сложен художествен феномен, в който музика, текст, сценично действие, визуална среда и историческа памет функционират в единство.

Въз основа на направените констатации считам, че дисертационният труд на тема **„Червената култура, представена в съвременните китайски опери „Река Дзинша“ от Лей Лей и „Герои“ от Джан Линджъ“** с автор **Шу Уенцзе**, под вещото научно ръководство на **доц. д-р Габриела Георгиева**, притежава необходимите качества и отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Убедено давам своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на **Шу Уенцзе** образователната и научна степен **„доктор“** в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

08.10.2026 г.

Изготвил:
доц. д-р Едуард Сарафян